

13/4

KURIER Wileński

CZWARTEK, 5 MARCA 1992 R.
Nr 45 (11814)

Na tematy dnia Czyżby nowy socjalizm?

Przedwczoraj odbyło się kolejne posiedzenie Rady Stowarzyszenia Przemysłowców Litwy oraz spotkanie z dziennikarzami. Zebrani członkowie Rady oraz dyrektorzy dużych zakładów przemysłowych wyrazili poważne zaniepokojenie sytuacją ekonomiczną w republice. Są oni zdania, iż rząd starając się odgórnie przeprowadzić reformę gospodarczą, zaprowadził ją faktycznie do ślepego zaułka. Zakładają się w takiej sytuacji, że albo nie powinny wykazywać żadnej inicjatywy, albo działać zgodnie z prawami ekonomicznymi cieniolubów. Skłoniła zagraniczna polityka gospodarcza rządu doprowadza do zamkniętych drzwi na Wschód, nie wykonując także chęci, by otworzyć je na Zachód.

Problem paliw nadal ostry

Podkreślił to na konferencji prasowej dyrektor generalny przedsiębiorstwa państwowego „Lietuvos Kuras” Jurgis Ilikewičius, w której wzięli udział również jego zastępcy Alionasa Wencickis, Ewaldas Biwilis, kierownik odc. dystrybucji paliw na wileńskim regionie Gitis Belinis. Litwa na rok potrzeba mniej więcej 8 mln ton ropy naftowej i prawie 150 gatunków 800 tyś. ton oleju i olejów. W zaskakującym przedsiębiorstwo 200 mln ton ropy, w przeszło trzykrotnie zapotrzebowanie polski na benzynę, olej pedny, republiki do przewożenia. Wzrostczyło na 100 proc. Wyczerpało się w Moskwie i Kijowie. Rafinerii sprzedawca, obwodowi kaliningradz.

tworzenie nowych kolchozów przemysłowych, które wkrótce zbankrutują. Sytuacja w przemyśle jest tragiczna, a kierownicy przedsiębiorstw nadal mają związane ręce. W wielu zakładach jest sporo zużytych i już nikomu niepotrzebnych obrabiarek, urządzeń, które chętnie kupiliby drobni rzemieślnicy. Urządzenia rzemieślnicze, ale sprzedać ich, niestety, zakład nie ma prawa. Wydaje się, że łamiąc stary ogólnozwiązkowy system socjalistyczny, tworzymy swój własny narodowy socjalizm. Sporo zarzutów padło tym razem także pod adresem dziennikarzy, że często w krzywym zwierciadle, a raczej w zbyt różnym świetle przedstawiają dzisiejszą rzeczywistość. W związku z powyższym, Stowarzyszenie Przemysłowców Litwy wystąpiło z propozycją, aby Rada Najwyższa zażądała od rządu sprawozdania dotyczącego zaistniałej sytuacji gospodarczej na Litwie, by zostali nazwani winni popełnionych błędów i bezczynności. Przemysłowcy żądają, aby zainicjowano przebudowę władzy wykonawczej na zasadzie funkcyjnej, odsuwając ją od

choch. W znacznej mierze na to rzutowała również polityka gospodarcza naszego sąsiada. Wprowadzono tam cla, akcyzy, a i ceny starają się podnieść do poziomu światowego. „Lietuvos Kuras” jednak szuka możliwości alternatywnych zaopatrzeń. Współpracuje się z zagranicznymi firmami, prowadzi transakcje w sprawie wymian barterowych itd. Zbliżają się prace wiosenne. Wielu napawa niepokojem sytuacja z paliwami na wsł. J. Ilkewičius zapewnił, iż wieś na okres siewów będzie w pełni zaopatrzona w benzynę, olej pedny i smary. Co więcej — same gospodarstwa posiadają znaczne zapasy. Problem jest w tym, jak je się wykorzystają, bowiem przedsiębiorstwo „Lietuvos Kuras” posiada informacje, iż kierownictwo rozpadających się kolchozów i sowchozów czystokroć szafuje tymi zapasami na lewo i na prawo. Z tej też racji przedsiębiorstwo zwróciło się do Ministerstwa Rolnictwa, aby utworzyło specjalną komisję w każdym regionie, która by sprawiała kontrolę nad wykorzystaniem istniejących zapasów paliw w gospodarstwach.

Zygmunt WIRPSZA

administrowania i komercji. Są oni także zdania, że muszą być odwołane wszystkie spłeczne z ustawami rozporządzenia i uchwały rządu. Opowiadają się za tworzeniem pozarządowych stowarzyszonych struktur w dziedzinie infrastruktury produkcji oraz by im były przekazane pozarządowe fundusze biznesu, środki informacyjne, agencje eksportowo-importowane itp. Jak najszybciej należy także rozstrzygnąć kwestię granicy zachodniej i opracować racjonalną politykę celną. Muszą być uregulowane w sposób prawny warunki popierania eksportu produkcji przedsiębiorstw litewskich.

Wszystkie zainteresowane strony powinny wspólnie dążyć do rozszerzenia kręgu podmiotów procesu prywatyzacji, należy też tworzyć szybciej nowe przepisy sprzyjające rozwojowi produkcji, a nie hamujące postęp. Stowarzyszenie Przemysłowców Litwy zaproponowało, aby przy Radzie Najwyższej utworzyć konsultacyjną radę z przedstawicielami organizacji, wyrażających interesy przemysłowców i przedsiębiorców do koordynowania działalności władzy państwowej i samodzielnymi organizacjami na okres reformy gospodarczej. Tym razem konferencja przekształciła się w bardzo rzeczą i wyjątkowo ostrą dyskusję na tematy gospodarcze, co świadczy, że sytuacja jest rzeczywiście trudna i o tym powinni wiedzieć wszyscy.

Juilita TRYK

Co nowego w polityce?

KONFERENCJA PRASOWA W MSZ LITWY

3 marca w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Litwy odbyła się konferencja prasowa. Na pytania dziennikarzy odpowiadał minister spraw zagranicznych A. Saudargas, kierownicy szeregu departamentów. Minister A. Saudargas poinformował, że na początku marca do Kopenhagi udaje się litewska delegacja. Z inicjatywy Danii i Niemiec zwołuje się tam konferencja założycielska rady państw regionu Morza Bałtyckiego. Nieco później przedstawiciele Litwy udadzą się do Brukseli, by wziąć udział w pracy rady konsultacyjnej NATO. Główna myśl spotkania — jak przejść od stanu konfrontacji do współpracy.

Minister A. Saudargas odpowiedział również na pytanie „Kuriera Wileńskiego” dotyczące wpływu, jaki mogą mieć protesty grup deputowanych do RN Litwy wobec podpisania Deklaracji między Republiką Litewską a Rzeczpospolitą Polską oraz wobec Porozumienia między Ministerstwem Edukacji Narodowej Polski a Ministerstwem Kultury i Oświaty Litwy. Powiedział on, że to nie były protesty, lecz wy-

Ślady na pograniczu

WILNO, 4 marca (ELTA). Wczoraj o godz. 22 min. 40 służba ochrony pogranicza Ministerstwa Ochrony Kraju otrzymała wiadomość od byłych sowieckich wojowników, strzegących granicy litewsko - polskiej, że 3 marca o godz. 21 min. 30 na odcinku strażniczy 19 (Kalwaria — Suwałki) przecięty został drut sygnałowy granicznego ogrodzenia. Ślady świadczą o tym, że na teren Litwy z Polski przeszły dwie osoby, Naruszycieli, jak dotychczas, nie zatrzymano.

4 marca o godz. 8 na odcinku 13 granicy litewsko-polskiej wykryto ślady prowadzące do drutu sygnałowego z obu stron. W tym miejscu granicy nie przekroczono, ale mogło być coś przeczocone.

Ministerstwo Ochrony Kraju utrzymuje, iż to przypadki wyraźnie wskazują na to, iż wópcia byłego ZSRR nie pełnią niezbędnych funkcji ochrony granic, gdyż sami nie wiedzą, do jakiego państwa należą i czyich interesów bronią. W razie przedłużania się tej dwuznacznej sytuacji mogą powstać poważne konsekwencje. Kradzież drogiego wyposażenia ochrony granic itp. Nastroje byłych wojowników ZSRR znalazły też wyraz w niedawnym poturbowaniu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.

Ministerstwo Ochrony Kraju informuje, że gotowe jest do całkowitego przejścia ochrony granic swego kraju z Rzeczpospolitą Polską.

Protokół przekazania nie został podpisany

Ministerstwo Ochrony Kraju Litwy komunikuje, że 3 marca z bazy obrony przeciwlotniczej w Wisorai przez posterunek kontroli granicznej w Zarasai przejechał sprzęt wojskowy jednostki wojskowej 36839, która była dyslokowana w Mickunach. Z terytorium Litwy wywieziono 4 wyrzutnie rakietowe (bez rakiet) oraz sprzęt obsługujący te wyrzutnie. Ogółem w kolumnie, która przekroczyła granicę Litwy było 36 pojazdów. 20 pustych samochodów wróci do Wisorai.

W tym samym dniu do Wilna przybył dowódca północno-

zachodniej grupy wojsk Federacji Rosyjskiej generał-pułkownik W. Mironow. Minister obrony kraju A. Butkewičiusz konferował z nim w sprawie podpisania protokołu przekazania miejsca dyslokacji wycyfrowanej jednostki wojskowej w Mickunach. Byłe terytorium dyslokacji jednostki wojskowej 36839 w Mickunach obecnie, rzec można, jest niestrzeżone. Ustalono, że próbowało tam się już przedostać kilka osób postronnych. Po zostaniu majątkowi i budynkom grozi niebezpieczeństwo.

(ELTA)

dzielną dyrekcję. H. Kobeckaitė poinformowała, iż 16 wspólnot narodowościowych posiada swoje stowarzyszenia. Stwierdziła też, że społeczeństwo polskie na Litwie posiada również 16 stowarzyszeń profesjonalnych i innych.

L. Kuczińska, dyrektor Departamentu Konsularnego MSZ Litwy poinformowała o stosunkach konsularnych między republiką i innymi państwami. Powiedziała on, że obecnie paszporty na wyjazd za granicę przygotowywane są przez MSZ oraz MSW. W drugiej połowie marca mają być masowo wydawane dowody osobiste obywatela Republiki Litewskiej. Do wielu państw świata widocznie możliwe będzie bezwizowy wyjazd obywateli RL. Zgodę na to wyraziła już np. Wielka Brytania. Litwa życzyłaby, aby taki tryb wyjazdów istniał także wobec krajów skandynewskich. Jednocześnie L. Kuczińska zaznaczyła, że państwa zachodnie obowiązują się masowego napływu obywateli z byłych republik Związku Sowieckiego.

Józef SZOSTAKOWSKI

WPROWADZA SIĘ CZAS LETNI

Od 29 marca w Republice Litewskiej wprowadza się czas letni. O godzinie 2 w dniu 29 marca wskazówki zegara należy przesunąć o jedną godzinę do przodu.

(ELTA)

Co będzie z naszą ojcowizną?

Chyba każdy chłop mnie poprze, gdy powiem, że dziś tobi się u nas to samo, co w 1948 roku na Wileńszczyźnie kolektywizacji naszą ziemię zabrano do kolchozów. Memu ojcu zabrali nie tylko ziemię, ale też wóz, uprząg, plug, bronę, krowę... Wówczas zas mówiono — osierocili. Z czasem kolchoz się rozpadł i ziemia leżała odłogiem. Patrzącemu na swoją ziemię ojcu serce krwawi się zalewają, więc pewnego ranka spróbował kawaleczek zaorać. Nazajutrz przybył szlugus z NKWD i grożąc ojcu pistoletem zabronił dalszej uprawy roli. Wówczas ojciec przeżegnał tę własnym potem zroszoną ziemię i nigdy już na nią nie powrócił. Z czasem ta ziemia przeszła we władanie Niemieczyńskiego Gospodarstwa Leśnego, częściej jej zarosta lasem, a większy areal zarósł krzakami i stał bezużyteczny.

Gdy ukazała się w prasie ustawa o zwrocie ziemi jej prawowitym właścicielom, znaleźliśmy z bratem w archiwum dokumenty potwierdzające własność i złożyliśmy podanie w gminie. W styczniu 1991 roku na miejsce zarosnięte krzakami przybyła komisja z zastępcą dyrektora Niemieczyńskiego Gospodarstwa Leśnego panem Ryszkusem na czele. Niektórzy członkowie komisji zdziwili się, gdy usłyszeli o naszej decyzji odzyskać tę ziemię, gdyż trze-

ba w nią włożyć spory kapitał. Jednak staliśmy z bratem twardo na swoim — chcemy odzyskać ojcowiznę.

Jednak pan Ryskus dał nam do zrozumienia, że Niemieczyńskie Gospodarstwo Leśne nie ma zamiaru zwracać nam ojcowizny. Motywował to tym, że las (który sam się zasiał) należy do pierwszej kategorii, a takie lasy nie podlegają zwrotowi. Wówczas, jako robotnik wspomnianego gospodarstwa, poprosiłem o przydział mi na ojcowiznę parceli pod budowę domu, na tym kawałku ziemi, jest jej około 3 ha, który nie jest porośnięty lasem. Na to pan Ryskus, że owszem, gospodarstwo leśne może przydzielić mi parcele, ale w innym miejscu. A po co mi cudza ziemia, skoro mam swoją? I skąd gwarancja, że do przydzielonej mi przez gospodarstwo parceli nie będzie rościć prawa taki jak ja byli właściciele? I skąd pewność, że na mojej ojcowiznie ktoś nie wybuduje domu lub daczy?

A tu jeszcze jak grzmot z jasnego nieba gruchnęła wiadomość, że 31 grudnia 1991 roku rząd Litwy wydał uchwałę „O schemacie pierwszoplanowego budownictwa oraz terenach rezerwowanych rozwoju Wilna”. Zgodnie z tą uchwałą do „Wielkiego Wilna” zostaną przyłączone 22690 ha ziemi dotychczas należącej do rejonu wileńskiego. Dotyczy to obszarów, znajdujących się

w kilku gminach tego rejonu: bujwizkiej, trockowackiej, wojskiej, niemieżańskiej, grygakkiej, Mickunskiej i beżańskiej. Zgodnie z uchwałą ziemia przeznaczona na potrzeby pierwszoplanowego budownictwa nie będzie zwracana byłym właścicielom, i nie podlega prywatyzacji dla potrzeb rolnictwa. Absurd!

Często z wysokich trybun zarzuca się nam, mieszkańcom Wileńszczyzny, brak inicjatywy, twierdzi się, że jesteśmy pasywni. A jaka może być inicjatywa, skoro podobnie, jak za komunistów, ktoś za nas decyduje. Przemocą pędzono nas do kolchozów, zabierano ziemię, a teraz nie pytając nas o zdanie, postanowiono przyłączyć do Wilna. Nikogo nie interesuje, co o tym myślimy i czego pragniemy. Zostaliśmy ośmieszani. Bo na co przydział nam się te wszystkie zaświadczenia z archiwum, plany ojcowizny, podania. Zmarłowaliśmy tylko czas, pieniądze i nerwy. Wszystko na nic. Nie mamy szans powrócić na ziemię, którą nasi ojcowie i dziadkowie polewali krwią i potem.

I mamy wierzyć, że zmieniają się czasy, ustroj, stosunki władzy do człowieka? Nic z tego. Zmienili się tylko ludzie zajmujący wysokie stanowiska, ale metody zarządzania pozostały stare.

Kazimierz WOŁODKO

Pracuję według własnego widzimisie!

W ubiegłą niedzielę, 16 lutego, jechaliśmy autobusem nr 20, relacji Łazdynai — Poryn Dolne przez Garlunai. Kierowca autobusu przyjechał na przystanek wcześniej, więc nie maraliśmy długo, bo pogoda była pod psem. Autobus tej relacji nie zatrzymuje się przy bazarze garlunajskim, a dobry kawaleczek dalej. Bywają, co prawda, wyjątki dla tych pasażerów, którzy dla kierowcy podrucają parę rubelków. Wówczas drzwi stoją przed nimi otworem.

Tym razem kierowca również nie miał zamiaru zatrzymać się, ale kilku pasażerów wstało z miejsc i poprosiło o zatrzymanie autobusu tuż przy bazarze. Niechętnie, ale drzwi wreszcie otworzyły. Ludzie powoli zaczęli wysiadać. Opamiętał się, kiedy za miast pieniądze usłyszał „dziękuję”. Natychmiast nacisnął na guzik i drzwi się zamknęły, przyciskając jednego z pasażerów. Biedak długo się mocował z drzwiami, aż został wreszcie wyzwolony. W autobusie jednak pozostało

jego dziecko. „Wypuść moje dziecko — wołał przez szybę poszkodowany. — Szybko otwórzaj!”. Kierowca długo się ociągał, wreszcie drzwi otworzył, przepelając swoje ręce „słonymi” słówkami. Z tego powodu wszystkim nam jakoś zrobiło się przykro i dalej jechaliśmy już w milczeniu.

Kiedy wracaliśmy do domu, znowu mieliśmy szczęście zetknąć się z tym samym kierowcą. Widząc autobus z daleka, z cichych sil przebiegaliśmy na przystanek. Ale za próżno biegaliśmy i czekaliśmy na przystanku, bo kierowca raczył pojechać na skróty, omijając kilka przystanków, również ten, na którym staliśmy. Co to ma być za znaczy? Czy to autobus państwowy, czy prywatny, jeśli kierowca sobie aż tak pozwoli? Czy w Wileńskim Parku Autobusowym panuje już tak całkowita anarchia?

W. WILEŃSKA, O. BIEDULSKA, W. TOMASZEWICZ

„Tu leczymy się polską mową”

Nie spodziewałam się usłyszeć tu takiego tłumy ludzi. Tłoczyli się w wąskim korytarzyku, a ich zmęczone twarze świadczyły, że czekają na swoją kolejkę już od kilku godzin. Dlaczego bez szemrania zgadzają się na tak długotrwałe czekanie w tym tłoku i zaduchu, jeżeli w swojej dzielnicy przychodzić mogą trafić do lekarza? Pomyślałam sobie, że tłum ten świadczy albo o pogłębiającym się kryzysie w naszej służbie zdrowia, albo też o kryzysie stosunków międzyludzkich.

Było sobotnie przedpołudnie, tego dnia lekarze — członkowie Koła Medyków Polaków zorganizowali kolejną konsultację w budynku zespołu turystycznego Wileńskiego Dworca Kolejowego. Te konsultacje stały się już piękną i pozytywną tradycją Koła, gdyż odbywają się w miarę możliwości regularnie — raz w miesiącu. I na każdą kolejną konsultację przychodzi coraz więcej ludzi. Przeważnie są to ludzie starsi, ale jest też trochę młodych, niektórzy przyprowadzili tu swoje chore dzieci. Jest coś, co tych ludzi łączy — nadzieja. Większość z nich w poszukiwaniu pomocy lub niedostępnego leku obeszła wszystkie możliwe placówki medyczne. Bez skutku. I oto przyszli tu w nadziei, że ich przynajmniej się wysłucha, że otrzymają tu lek, którego od dawna poszukują.

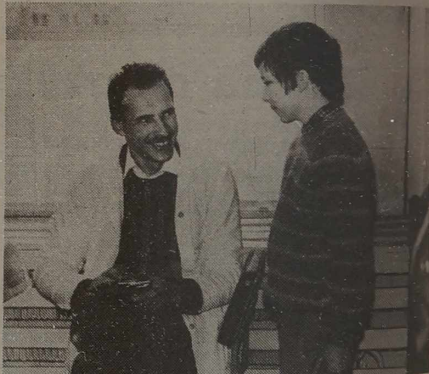
Za drzwiami, za którymi zamieszkała nadzieja, lekarze i pacjenci tłoczą się w trzech mikroskopiowych pokoiach, co i raz to ktoś się potyka o stojące na podłodze kartonowe pudła z lekami. Konsultacja trwa już kilka godzin, więc i lekarze są już wyraźnie zmęczeni, ale nie dają

poznać zniecierpliwienia. Dla każdego pacjenta jest usmiech, dobra rada, jakiś lek...

— Dlaczego tak piękna akcja jest przeprowadzana w tak trudnych — zarówno dla pacjentów jak i dla lekarzy — warunkach? — pytam prezesa Koła Medyków, pana Władysława Mieczkowskiego.

— Cieszymy się, że mamy przynajmniej takie lokum. Jesteśmy wdzięczni dyrekcji Wileńskiego Dworca Kolejowego za to, że nam je nieodpłatnie udostępniła. Dzięki temu możemy pomagać ludziom, szczególnie tym starszym, którzy omijają z wielką trudnością barierę językową. W takich warunkach, rzecz zrozumiała, niewiele możemy pomóc, ale udzielać im konsultacji, czasem dajemy skierowania do odpowiednich specjalistów i oczywiście staramy się dobrać dla pacjenta odpowiedni lek. Za leki, rzecz jasna, nie pobieramy opłaty, gdyż są to leki z darów.

A więc, sprawa lokum dla Koła Medyków jest nadal aktualna, po prostu muszą mieć swój „kątek”, gdzie będą mogli magazynować leki i organizować konsultacje, na które ludzie tak czekają. Prezes Koła oświadczył, że planują założenie samodzielnego Polskiego Towarzystwa Medycznego na Litwie. Może, gdy powstanie to towarzystwo, sprawa lokum ruszy z martwego punktu. Chociaż... Już nieraz mieliśmy okazję przekonać się, że rozdrabnianie się na „samodzielne, samorządne i niezależne” organizacje przynosi

Polakom na Litwie więcej szkody, niż pożytku. Ale wracamy do tematu.

— Czy warto tu tkwić przez kilka godzin, skoro w przychodni czekają na was tacy sami jak u specjalistów? — zwracam się do ludzi zgromadzonych w korytarzu. Padają odpowiedzi, których się spodziewałam.

— Tu leczymy się polską mową. Ja pierwszy raz od dwudziestu lat rozmawiałem z lekarzem w swojej ojczystej mowie...

— To czekanie jest męczące, ale warto czekać chociażby dlatego, że ci lekarze potrafia przynajmniej człowieka wysłuchać. Nie narzucają korepetycji z państwowego języka, są miłi i cierpliwi.

— Przychodzę tu już nie po raz pierwszy. Mnie ci ludzie pomogli. Otrzymałam tu poszukiwany lek. I niech ich Bóg błogosławi za to, że poświęcają dla nas swój wolny czas, którego i tak z pewnością nie mają za wiele...

Wśród pacjentów byli nie tylko Polacy, niektórzy zwracali się do lekarzy po rosyjsku lub po litewsku, odpowiadano im w ich ojczystym języku.

Tym razem konsultacji udzielił Władysław Mieczkowski, Mieczysław Miński, Bronisława Kodzińska, Zbigniew Siemionowicz, Halina Apanel, Hanna Struzanowska, Zdzisław Pawlukiewicz, Irena Wieryżnikowa, Zbigniew Rul, Jerzy Wieryżnikow, Irena Raczevska, nikowas, Irena Raczevska, Tadeusz Leszczyński. Skład ekipy lekarskiej udzielającej tych konsultacji nie jest stały. Innym razem będą w tej grupie inni członkowie Koła Medyków. Fakt jest, że wszystkim im należy się wyrazy głębokiego szacunku za to, co robią.

Lucyna DOWDO

NA ZDJĘCIACH: podczas konsultacji — endokrynolog Halina Apanel, pielęgniarka Irena Raczevska i pediatra Zdzisław Pawlukiewicz z pacjentami. Fot. Bronisława Kondratowicz

